

**Ministry of Ecology and Natural Resources of
Azerbaijan Republic
Institute of Zoology, National Academy of Science**

**RED BOOK
of the REPUBLIC of AZERBAIJAN**

FAUNA

II EDITION

Baku 2013

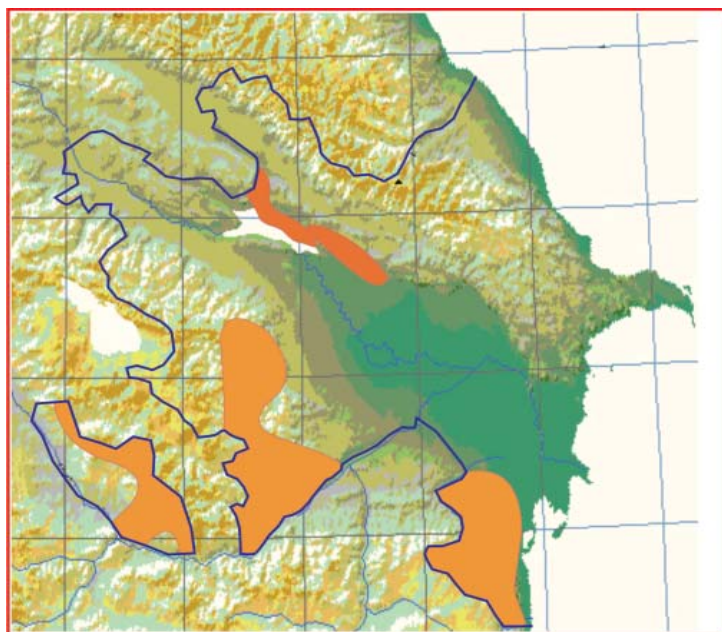
Azərbaycan Respublikası
Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi
Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası, Zoologiya
İnstitutu

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
QIRMIZI KİTABI

FAUNA

II NƏŞR

Bakı 2013

Bəbir (Qaplan)***Panthera pardus***
L., 1758**Dəstə / Order:** Yırtıcılar - Carnivora**Fəsilə / Family:** Pişiklər - Felidae**Kateqoriya və statusu:** NT; II.3. Mənfi təsirlərə həssas, sayı azalmaqda olan növdür.**Xarici görünüşü:** Tipik pişik formasına malikdir. Güclü qolları, cüssəli bədənə vardır. Rəngi sarı, açıq sarı və ya qırmızımtıl sarıdır. Üzərində rozet şəkilli xalları vardır. Qarın tərəfi daha açıq rəngdədir. Uzun quyruğu da xallıdır, ucunda isə sıx qara halqalar vardır.**Yayılməsi:** Afrika, Ərəbistan yarımadası, Qafqaz, İran-Əfqan yaylası, Hindistan, Çin, Uzaq Şərç. Azərbaycanda tarixi arealı Böyük və Kiçik Qafqazın, Talış dağlarının dağətəyi ərazilərini, Zuvand yaylasını, Naxçıvanı əhatə edirdi. Son 10 ilin tədqiqatları bəbirlərin Hirkan meşələrində, Zəngəzur silsiləsində, Darıdağ, Nehrəmdağ və Dərəşamda, Mingəçevir su anbarının şimalında Axar-Baxar silsiləsində yaşayıb qalmasını müəyyən etmişdir. Kiçik Qafqazın işğal altında qalmış ərazilərində də yayılması barədə faktlar mövcuddur.**Yaşayış yerləri və həyat tərzi:** Yaşayış yerləri bəzən meşəli, bəzən isə qayalı çılpaq əraziləri əhatə edir. Açıq dağlıqda sığınacaqların və ov güdmək üçün daldanacaqların çox olduğu kəskin parçalanmış relyefə üstünlük verir. İri dirnaqlı heyvanlarla (çöl donuzu, cüyür, maral, dağ keçisi, muflon və s) qidalanır. Əsas şikarı sayılan bu heyvanlar az olan yerlərdə tülkü, porsuq, tirəndaz, dovşan, ev heyvanları və s hücum edir. Cütləşmə dekabr-yanvarda baş verir, balalar aprel-mayda dünyaya gəlir. 2-3 bala doğurlar. Balalar böyüyəndən sonra ailə dağılır və tənha həyat sürürlər.**Sayı:** Respublika ərazisində işğal olunmuş ərazilər daxil olmaqla, 15-ə qədər fərdin yaşayıb qalması hesab olunur.**Məhdudlaşdırıcı amillər:** İnsan tərəfindən birbaşa təqib olunması və əsas qida obyektlərinin sayının kəskin azalmasıdır.

Tətbiq olunmuş və lazımi mühafizə tədbirləri: Növün müasir arealı çərçivəsində yaşayış yerləri Türyançay DTQ, İlisu DTQ-nın Axar-Baxar sahəsi, Korçay DTQ, Hirkan MP, Zəngəzur MP, Göy-göl MP, Zuvand, Ordubad, Qax, Korçay yasaqlıqlarında mühafizə olunur. Qida bazasının möhkəmləndirilməsi məqsədilə, Acınohur düzündə və ətraf ərazilərdə ceyranın, Hirkan MP-də necib maralın tarixi arealını bərpa etmək, XMOTƏ-lər arasında ekoloji dəhlizlər təşkil etmək.

Məlumat mənbələri: 1. Lukarevski V.S., Akkiyev M., Askerov E., Agili A., Can E., Gurielidze Z., Kudaktin A., Yarovenko Y. 2007. Status of the leopard in the Caucasus. Cat News Special Issue, No 2; 2. Zazanashvili N., Morschel F., Askerov E., Krever V., Farvar M., Kalem S. 2007. Conservation of the leopard in the Caucasus. Cat News Special Issue, No 2.

Tərtib edən: Əsgərov E.K.

Foto: NACRES QHT (Gürcüstan)

English name: Leopard

Red List Category: NT; II.3. Sensitive to the negative effects. Limited in numbers.

Distribution: Africa, Saudi Arabia Peninsula, Caucasus, Iran, Afghanistan, India, China, Far East. Azerbaijan - Greater and Lesser Caucasus, foothills of Talysh Mountains, Zuvand, Nakhchivan. In last 10 years observed in Hirkan forests, Zangezur, Darıdagh, Nehramdagh and Darasham, Mingachevir water reservoir.

Tərtibçi: Askerov E.K.

Photo: NACRES NGO (Georgia)